AMBITIE GEWASBESCHERMING PARTICULIER GEBRUIK

2020-2024

TUINBRANCHE NEDERLAND

INLEIDING

Tuinbranche Nederland is de brancheorganisatie van circa 450 tuincentra en tuinwinkels en ruim 120 leveranciers van tuinproducten. Wij vertegenwoordigen zowel tuinretailers als hun toeleveranciers waardoor wij een brede basis kunnen vormen om de ambities gezamenlijk te bewerkstelligen.

Tuinbranche Nederland (TBNL) stimuleert consumenten en overheden om tuinen en openbare ruimtes zo goed mogelijk voor mens en dier in te richten. 'De Levende Tuin' is een campagne die biodiversiteit en bij-, vlinder-, vogel- en watervriendelijk tuinieren stimuleert. De ambitie van Tuinbrache Nederland is om Nederland verder te vergroenen. 40% van de Nederlandse tuinen is betegeld. Door samen te werken met NGO's, leveranciers en retailers proberen wij consumenten te bewegen de tuin groener in te richten. Het vergroenen van de Nederlandse tuin verhoogt de biodiversiteit, het vangt CO2 en fijnstof op, de tuin wordt watervriendelijker.

Nederland kent 5 miljoen particuliere tuinen. Tuinbezitters waarderen hun tuin met een 7,5 en geven aan daarin tot rust te komen. In deze tuinen kunnen zich soms ook problemen voordoen. Op zo'n moment worden gewasbeschermingsmiddelen ingezet om plagen te voorkomen en gewassen te beschermen. Er bestaat een grote verscheidenheid aan middelen die voor particulieren zijn toegelaten volgens de *Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden*. In tuincentra staan deze toegelaten middelen in de schappen. Ondertekenaars van dit ambitiedocument willen verdergaan dan alleen kijken wat wettelijk is toegestaan. Ondertekenaars streven ernaar om volgens de richtlijnen die in dit ambitiedocument worden geschetst gewasbeschermingsmiddelen aan particulieren aan te bieden en dit aanbod verder te verduurzamen in de periode 2020-2024.

Ondertekenaars van dit document, bestaande uit leveranciers van gewasbeschermingsmiddelen, retailorganisaties en tuinretailers, onderschrijven het streven de onderstaande verregaande stappen te zetten in de periode 2020-2024.

AMBITIES

1. Drie stappen van de Green Deal als solide basis;
2. Het tuincentrum is hét kenniscentrum voor het verantwoord gebruik van gewasbeschermingsmiddelen;
3. Het gebruik van alternatieve, niet toegelaten huis-, tuin- en keukenmiddelen wordt actief ontmoedigd;
4. Het gebruik van middelen op basis van glyfosaat wordt verder teruggebracht tot nul op 1 januari 2022;
5. Laag-risicomiddelen worden ontwikkeld en krijgen voorrang in het schap;
6. Geconcentreerde verpakkingen worden zo veel mogelijk vervangen door Ready to Use-verpakkingen;
7. Er is goede informatie beschikbaar hoe verpakkingen moeten worden verwijderd;
8. Er wordt een adviescommissie ingesteld.

Ambitie 1:

Drie stappen van de Green Deal als solide basis

In de Green Deal *Gewasbeschermingsmiddelen* staat reeds benoemd hoe tuincentra particulieren voldoende moeten informeren bij de voorkoming en bestrijding van ziekten, plagen en onkruiden.

De basis is goede grond en een gezonde bodem. Als particulieren de grond goed bewerken, zullen zich minder problemen voordoen. Daarbij hoort ook het bemesten van de grond. Tuincentra vormen dé plek waar goed advies over de grond en de grondsoorten kan worden gegeven. Gekoppeld aan de grondsoort moet ook goed advies worden gegeven over de soort planten die daarbij past.

Bij advies aan particulieren worden door de medewerker de volgende stappen aangehouden:

A. Preventieve middelen en methoden aanwenden om problemen te voorkomen. Met extra aandacht bij aankoop van planten voor plantversterkers, bodemverbeteraars, voedingsstoffen die planten nodig hebben om problemen te voorkomen;
B. Het probleem bestrijden met niet-chemische methoden en technieken; zoals schoffelen, branden, etc.
C. Om pas in laatste instantie de oplossing te zoeken in gewasbeschermingsmiddelen waarbij geldt dat gebruik hiervan zorgvuldig, verantwoord en veilig gebeurt. Wij willen de middelen zoveel mogelijk vervangen voor laag-risicomiddelen.

Ambitie 2:

Het tuincentrum is hét kenniscentrum voor het verantwoord gebruik van gewasbeschermingsmiddelen

Het is helder dat de consument moet worden geadviseerd volgens de drie stappen van de Green Deal. Daarvoor is het nodig dat medewerkers van het tuincentrum voldoende achtergrondinformatie hebben om de consument helder en duidelijk te informeren.

Dit betekent dat:

A. Elk tuincentrum minimaal één expert gewasbeschermingsmiddelen heeft;
B. Deze minimaal de cursus Bodem- en Gewasbescherming van Kiem! heeft gevolgd of een vergelijkbare opleiding die dezelfde leerdoelen bevat;
C. Extra expertise heeft over de specifieke middelen die in het tuincentrum beschikbaar zijn;
D. Dat de expert gewasbeschermingsmiddelen bekend is bij alle medewerkers.

Ondertekenaars streven ernaar minimaal één expert aanwezig te hebben. De expert kan niet altijd aanwezig kan zijn. Het verdient dus aanbeveling dat waar mogelijk meerdere medewerkers worden opgeleid.

Ook is het wenselijk dat tuincentra de informatie op andere manieren aan de consument beschikbaar stellen:

A. Het boekje *Natuurlijk Tuinieren* van TBNL biedt inzicht in de eerste twee stappen van de Green Deal.
B. Het boekje *10 verstandige tips* geeft inzicht in het juiste gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

Ondertekenaars streven ernaar dat beide boekjes bij het schap gewasbeschermingsmiddelen liggen en dat op de website een link te vinden is naar de digitale versie van de boekjes. TBNL stelt deze boekjes beschikbaar voor consumenten zolang de voorraad strekt.

Ondertekenaars kunnen ook kiezen voor ander materiaal mits de drie stappen die in de *Green Deal* zijn benoemd hierin duidelijk zijn opgenomen, alsook informatie over alternatieve niet geregistreerde middelen (zie onder 3). Dit kan in het schap of in eigen ontwikkelde boekjes.

Ambitie 3:

Het gebruik van alternatieve, niet toegelaten huis-, tuin- en keukenmiddelen wordt actief ontmoedigd

Tuincentra richten zich op de verkoop van door het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (CTGB) erkende middelen en producten die voldoen aan de wettelijke kaders.

De consument grijpt voor de bestrijding van onkruid, mos, en groene aanslag helaas ook naar alternatieve, niet toegelaten, middelen als azijn en chloor. Consumenten wijken uit naar deze alternatieve middelen. Het verbieden van toegelaten middelen zal dit uitwijkgedrag versterken. Uit onderzoek blijkt dat er per jaar minimaal 16 miljoen liter azijn en 1 miljoen liter chloor in de tuin wordt gebruikt. GFK onderzoek lijkt uit te wijzen dat deze aantallen in 2019 significant zijn gestegen. Een verschuiving van door het CTGB toegelaten middelen naar niet geregistreerde middelen is zeer ongewenst en moet worden teruggedrongen.

Ondertekenaars willen dit tegengaan door:

A. Via onze folders *Natuurlijk Tuinieren en 10 verstandige tips* duidelijk aan te geven dat het gebruik van azijn en chloor niet goed is voor het milieu;
B. Als branche contact te zoeken met andere retailers en de overheid om campagnes op te zetten om hier meer bekendheid aan te geven bij de consument, een voorbeeld daarvan is de campagne door Milieu Centraal op dit gebied.

Ondertekenaars committeren zich eraan:

A. Azijn en chloor niet meer in het tuincentrum te verkopen;
   ór
B. Azijn en chloor slechts te verkopen onder de volgende voorwaarden:
   - Azijn en chloor worden niet bij het schap gewasbeschermingsmiddelen verkocht;
   - Azijn en chloor worden niet als speciale actie aangeboden;
   - Als azijn en chloor worden aangeboden dan wordt bij deze middelen vermeld dat schoonmaakazijn en chloor niet tegen groene aanslag, mos of onkruid moeten worden gebruikt omdat dit slecht is voor de mens, natuur, insecten en andere dieren.

Ambitie 4:

Het gebruik van middelen op basis van glyfosaat wordt verder teruggebracht tot nul op 1 januari 2022

Tuinbranche Nederland neemt de zorg voor mens, dier en milieu serieus. De tuinbranche is een groene sector die verder wil verduurzamen. Bij het groene imago van de sector past het om stappen te zetten om glyfosaathoudende middelen te willen terugdringen. De tuinbranche heeft hier al significante stappen in gezet. Van 2014 tot 2019 is het gebruik van glyfosaat in Nederland met 73% gedaald. In de tuinbranche is het gebruik zelfs nog verder gedaald. Meerdere retailers hebben de glyfosaathoudende middelen reeds uit het assortiment gehaald. Tevens heeft er sinds 2018 een significante omzetting plaats gevonden naar producten die gelden als natuurlijke alternatieven.

Hoewel het CTGB stelt dat glyfosaathoudende middelen bij correct gebruik, ongevaarlijk zijn voor mens, dier en milieu, wil de tuinbranche de verkoop verder terugdringen. Dit streven sluit geheel aan op de wens die vanuit de overheid en vanuit het publieke debat kenbaar is gemaakt om de stof uit te faseren voor particulier gebruik.

Ondertekenaars nemen de volgende stappen:
De ondertekenende producenten zijn reeds lange tijd bezig het assortiment om te zetten naar natuurlijke middelen. Zij hebben tevens aangegeven glyfosaathoudende middelen verder af te bouwen in de komende jaren. Het uitgangspunt is dat zowel retailpartijen als leveranciers ernaar streven geen voorraden meer te hebben aan het eind van 2021. Zowel de productie van de leveranciers als inkoop van de retailorganisaties is hierop gericht.

Met de leveranciers is specifiek afgesproken dat:

- Leveranciers niet méér glyfosaathoudende middelen produceren dan in 2019 (hoeveelheid actieve stof);
- Leveranciers glyfosaathoudende middelen tot uiterlijk 1 oktober 2021 leveren aan de retail.

Met de retail is specifiek afgesproken dat:

- Retailers niet méér glyfosaathoudende producten afnemen dan in 2019 (hoeveelheid product);
- Retailers ervoor zorgen dat glyfosaathoudende producten uiterlijk 1 januari 2022 geen onderdeel meer uitmaken van schappenplannen en standaard assortimenten.

Overgangsregeling 1 januari 2022 – 1 juli 2022

- De verkoop van glyfosaathoudende producten in de winkels betreffen enkel en alleen eventuele restvoorraden van de retailers uit het jaar 2021.

Ambitie 5:

Laag-risicomiddelen worden verder ontwikkeld en krijgen voorrang in het schap

De markt voor gewasbeschermingsmiddelen innoveert sterk. Alternatieve middelen worden ontwikkeld, echter de toelating van deze middelen gaat langzaam. Pas als het CTGB een middel heeft toegelaten voor de Nederlandse markt is deze voor de verkoop geschikt en toe te passen in de tuin.

Onder gewasbeschermingsmiddelen bestaan laag-risicomiddelen. Aangenomen wordt dat het gebruik hiervan weinig risico's voor mens en milieu met zich meebrengen. Vanuit gezondheids- en milieuoverwegingen heeft het daarom de voorkeur deze middelen in te zetten. Het is echter niet eenvoudig om het concept van laag-risicomiddelen in de wetgeving op te nemen. De wet moet duidelijk maken wat wel een laag-risicomiddel is en wat niet. Het is een lang traject voordat middelen zijn toegelaten en het predicaat laag-risicomiddel krijgen. Dit bemoeilijkt het om op dit gebied stappen te zetten.

Wij streven ernaar om de consument zoveel mogelijk duidelijkheid en transparantie te geven. Verordening 1107/2009 verbiedt het dit op de verpakking duidelijk kenbaar maken. Enige mogelijkheid die blijft, is voor retailers weer te geven dat de middelen in een bepaald schap "Toegelaten zijn als gewasbeschermingsmiddel met laag risico volgens Verordening 1107/2009".

Om een objectieve maatstaf te nemen, gebruiken wij hiervoor de *EU Pesticides Database*. Als een middel als laag-risicomiddel is aangegeven in deze database zal een predicaat *laag risico* worden meegegeven. Tuinbranche Nederland vraagt producenten van gewasbeschermingsmiddelen erkende laag-risicomiddelen een duidelijk en eenduidig logo mee te geven om deze positief te onderscheiden.

Daarnaast streven ondertekenaars ernaar dat bij voorkeur laag-risicomiddelen worden verkocht. Als deze voldoende aanwezig zijn, kan besloten worden dat andere middelen niet meer worden verkocht.

Indien er meerdere laag-risicomiddelen van verschillende producenten beschikbaar zijn voor het aanpakken van een specifiek probleem in de tuin, worden de overige middelen uitgefaseerd.

Hiermee stimuleren we de ontwikkeling van laag-risicomiddelen en zorgen wij ervoor dat er op den duur geen andere middelen beschikbaar zijn voor consumenten.

Ambitie 6:

Geconcentreerde verpakkingen worden zo veel mogelijk vervangen door Ready to Use-verpakkingen

Gewasbeschermingsmiddelen die zijn goedgekeurd door het CTGB zijn, mits zij volgens de richtlijnen worden gebruikt, niet slecht voor mens, dier en milieu. Gebruik van geconcentreerde gewasbeschermingsmiddelen door particulieren kan bij onoordeelkundig gebruik leiden tot ongewenste blootstelling aan mens, dier en milieu met de daartoe bijbehorende risico's. Als de middelen in verkeerde verhoudingen worden gebruikt kunnen deze schade veroorzaken. Die schade kan worden beperkt door de verkoop van Ready to Use-verpakkingen, omdat doseringsfouten daarmee tot het verleden behoren. Tevens is er minder kans dat restanten van gewasbeschermingsmiddelen bij een particulier blijven staan.

Ready to Use-verpakkingen hebben ook nadelen. Het zijn namelijk grotere verpakkingen waardoor de hoeveelheid verpakkingsafval toeneemt. Tevens wordt daarmee ook de CO2-uitstoot door het transport hoger en moet meer opslag- en schapruimte worden vrijgemaakt om de grotere volumegroottes te accommoderen.

Deze nadelen moeten worden afgewogen tegen de betere bescherming van mens en dier bij het gebruik van Ready to Use-verpakkingen. Leveranciers kijken daarom ook naar innovatieve verpakkingen waarbij navulverpakkingen worden aangeboden die doseringsfouten moeten voorkomen. Om bovenstaande nadelen te voorkomen worden deze ook ontwikkeld.

Ondertekenaars zullen geleidelijk overgaan op Ready to Use-verpakkingen of innovatieve verpakkingen waarbij navul-verpakkingen worden aangeboden die doseringsfouten moeten voorkomen:

A. Consumenten worden ingelicht hoe veilig om te gaan met gewasbeschermingsmiddelen en het correcte gebruik ervan. Met name ook bij geconcentreerde producten.
B. Al lange tijd worden producten die beschikbaar zijn in Ready to Use of innovatieve verpakkingen aangeboden naast de geconcentreerde vormen. Leveranciers zetten zich in om nieuwe verpakkingen te ontwikkelen die doseerfouten voorkomen;
C. Ondertekenaars geven aan dat zij zo veel mogelijk Ready to Use of innovatieve gewasbeschermingsmiddelen zullen aanbieden. Er moet per product een juiste afweging worden gemaakt tussen de extra belasting van het milieu vanwege de hogere CO2 uitstoot, extra verpakkingsgrootte en de risico's bij dosering van het middel.

Ambitie 7:

Er is goede informatie beschikbaar hoe verpakkingen moeten worden verwijderd

Wij verwachten dat met de komst van Ready to Use-verpakkingen het aantal restanten gewasbeschermingsmiddelen thuis bij de consument zal afnemen. De consument moet echter weten hoe de middelen veilig te bewaren. Tevens moet duidelijk zijn hoe de consument eventuele restanten en verpakkingen moeten verwijderen.

Tips over het bewaren en gebruik van gewasbeschermingsmiddelen zijn opgenomen in het boekje *10 verstandige tips*. Ook de expert gewasbeschermingsmiddelen bij het tuincentrum kan de consument hierover inlichten.

Tuinbranche Nederland heeft verder naar aanleiding van het Brancheplan Verpakkingen een Weggooiwijzer geproduceerd. Hierin is ook aangegeven hoe moet worden om gegaan met klein chemisch afval. De Weggooiwijzer is op de website te downloaden en kan door tuincentra op de website worden opgenomen of worden meegegeven aan consumenten.

Tuinbranche Nederland heeft onderzoek gedaan of tuincentra oude verpakkingen van gewasbeschermingsmiddelen ook weer kunnen innemen om zo de consument te ontzorgen en zeker te stellen dat restanten worden ingenomen. Voor een dergelijke inname is echter specifieke expertise nodig die niet altijd aanwezig is in het tuincentrum. Bij de milieustraat is deze expertise wel aanwezig. De consument moet daarom naar de milieustraat worden verwezen met restanten gewasbeschermingsmiddelen.

Ondertekenaars zorgen op de volgende wijze voor expertise over afvalscheiding in het tuincentrum:

A. Het boekje *10 verstandige tips* geeft inzicht in het bewaren en verwijderen van gewasbeschermingsmiddelen. De Weggooiwijzer kan door ondernemers worden gebruikt om consumenten in te lichten;
B. Op alle producten komt daar waar mogelijk een duidelijk logo op de verpakking te staan waar deze bij *end of life* moet worden weggegooid conform de Weggooiwijzer;
C. De expert gewasbeschermingsmiddelen in het tuincentrum is de aangewezen persoon om de consument te adviseren bij vragen over de verpakkingen van gewasbeschermingsmiddelen;
D. De milieustraat is de plek waar naar wordt verwezen voor inname van restanten van gewasbeschermingsmiddelen.

Ambitie 8:

Er wordt een adviescommissie ingesteld

De tuinbranche wil de ontwikkelingen op het gebied van gewasbeschermingsmiddelen goed monitoren. Tuinbranche Nederland heeft een belangrijke rol om leden te informeren over die ontwikkelingen rondom gewasbeschermingsmiddelen. Via de nieuwsbrief en via andere kanalen worden actuele zaken gecommuniceerd. Als middelen worden toegelaten of de toelating wordt ingetrokken, is de status van een middel duidelijk. Het kan zich ook voordoen dat rondom een toegelaten middel twijfel ontstaat. De middelen zijn in een dergelijk geval nog steeds toegelaten. Tuinbranche Nederland kan leden niet verbieden een dergelijk middel te verkopen. Toch is de vraag hoe om te gaan met de verkoop van een dergelijk middel tijdens de periode dat het ter discussie staat.
Wij willen voor gevallen waar gerede twijfel is ontstaan over een toegelaten middel een adviescommissie instellen.

Deze adviescommissie bestaat uit de volgende partijen:

- Eén hoofdinkoper gewasbeschermingsmiddelen van één van de retailorganisaties;
- Eén lid van een onafhankelijke partij;
- Eén medewerker van Tuinbranche Nederland die de portefeuille gewasbescherming onder de hoede heeft.
- Eén lid van de leveranciers van gewasbeschermingsmiddelen.

Wanneer komt deze adviescommissie samen?

- Indien één van de leden van de adviescommissie *gerede twijfel* heeft aan de toepassing van een gewasbeschermingsmiddel voor de particuliere markt, omdat er uit significante studies blijkt dat er gevaar is voor mens, dier of milieu.
- Indien er vanuit de leden opgeroepen wordt om, op basis van de genoemde *gerede twijfel*, als adviescommissie een uitspraak te doen.

Wat kan de adviescommissie doen?

- De adviescommissie kan het advies geven dat een middel niet moet worden verkocht door de leden van de tuinbranche, ondanks dat het door het CTGB is toegelaten;
- De adviescommissie kan tevens besluiten dat er geen reden is om het middel uit de verkoop te halen;
- De adviescommissie geeft dit advies slechts als er op basis van wetenschappelijk onderzoek is bewezen dat het middel bij correct gebruik toch schade kan veroorzaken aan mens, dier of milieu;
- De adviescommissie geeft dit advies pas als het advies door alle leden van de commissie unaniem wordt onderschreven.

De status van het advies

- Het advies wordt eerst voorgelegd aan het bestuur van TBNL;
- Het advies zal, indien het bestuur het eens is, door Tuinbranche Nederland worden gecommuniceerd aan alle leden;
- Leden van Tuinbranche Nederland kunnen zelf besluiten of zij dit advies opvolgen. Omdat het middel is toegestaan, kan de verkoop wel doorgaan en het advies ter kennis worden genomen.

Tuinbranche Nederland en de adviescommissie kunnen gedurende de looptijd van dit ambitiedocument partijen bijeenbrengen om nadere afspraken formeel vast te leggen. Medio 2024 zal in elk geval gekeken worden naar de voortzetting van de afspraken.

ONDERTEKENAARS

Leveranciers

De volgende leveranciers onderschrijven het streven de verregaande stappen, zoals beschreven in de Ambitie Particulier Gebruik, te zetten.

Retailorganisaties

De volgende retailorganisaties onderschrijven het streven de verregaande stappen, zoals beschreven in de Ambitie Particulier Gebruik, te zetten. Zij voeren deze stappen zelf uit of doen er alles aan dat deze stappen bij de hen aangesloten retailers worden geïmplementeerd.

Branche-organisaties

NGO